

**Výkladová stanoviska Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní
legislativy při Ministerstvu spravedlnosti
- ke změně obchodních podmínek dle § 1752 NOZ**

Dotčená ustanovení:

- § 1752 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („NOZ“)
- § 1814 písm. g) NOZ

Stanoviska:

- I. *Předpoklady platnosti ujednání dle § 1752 odst. 1, že druhá strana bude mít možnost navrženou změnu odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět, jsou kumulativní. Pokud tedy druhá strana s návrhem nesouhlasí, nemá jinou možnost než z tohoto důvodu závazek ukončit.*
- II. *Změna smlouvy dle ust. § 1752 odst. 1 není v rozporu s § 1814 písm. g), neboť postup, jakým k účinné změně může dojít, musí být předem ujednán, nejedná se tedy o svévoli podnikatele.*

Odůvodnění:

I.

Dle § 1752 odst. 1 NOZ: „Uzavírá-li strana v běžném obchodním styku s větším počtem osob smlouvy zavazující dlouhodobě k opětným plněním stejného druhu s odkazem na obchodní podmínky a vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření smlouvy rozumná potřeba jejich pozdější změny, lze si ujednat, že strana může obchodní podmínky v přiměřeném rozsahu změnit. Ujednání je platné, pokud bylo předem alespoň ujednáno, jak se změna druhé straně oznámí a pokud se této straně založí právo změny odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět ve výpovědní době dostatečné k obstarání obdobných plnění od jiného dodavatele; nepřihlíží se však k ujednání, které s takovou výpovědí spojuje zvláštní povinnost zatěžující vypovídající stranu.“

Účelem ustanovení je stranám závazku umožnit jeho jednodušší změnu pro případ, že je již v okamžiku uzavření smlouvy velmi pravděpodobné, že taková změna bude třeba. V případě smluv uzavřených za okolností popsaných v první větě ustanovení, má strana, která obchodní podmínky užívá, právo druhé straně navrhnout jejich změnu, s tím důsledkem, že pokud druhá strana s návrhem nesouhlasí, musí závazek vypovědět. Obsahem § 1752 odst. 1 je tedy možnost tzv. ultimativní změny obchodních podmínek, ve smyslu „buď přijmeš, nebo

končíme“. Spojení nesouhlasu s ukončením závazku vyplývá již ze samotného jazykového výkladu: „*právo změny odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět*“.

Jedná-li se o smlouvy uzavírané za okolností dle první věty § 1752 odst. 1, lze ke změně přistoupit, pouze pokud byly předem ujednány náležitosti stanovené ve druhé větě § 1752 odst. 1; jedná se přitom o kogentní ustanovení, od nějž není možné se odchýlit dohodou stran.

Ultimativní změnu obchodních podmínek si strany mohou sjednat i za jiných okolností než v případě smluv dle § 1752 odst. 1, věty první. Obecně není samozřejmě vyloučeno ani to, aby si strany ujednaly jiný postup, který bude např. druhé straně zajišťovat právo trvat na stávajících obchodních podmínkách, tedy bez nutnosti návrh změny přijmout, či odmítnout s následkem zániku závazku. Taková ujednání však musí být v souladu s obecnými pravidly o ochraně slabší strany (např. úprava adhezních smluv), zejména s limity sledujícími ochranu spotřebitele.

II.

Ačkoli by se mohlo na první pohled zdát, že § 1752 upravuje jednostrannou změnu obchodních podmínek, ve své podstatě tak tomu není. Základem pozdější změny je totiž předchozí ujednání obou smluvních stran, ve kterém je navíc zakotvena možnost strany, které je návrh změny adresován, tento odmítnout a závazek výpovědí ukončit. Na základě § 1752 nemůže tedy dojít k situaci, že v důsledku úkonu jedné strany dojde k obsahové změně závazku bez možnosti druhé strany vyslovit nesouhlas, čemuž má právě zákaz ujednání v § 1814 písm. g) zamezit.

Přípustnost změny všeobecných obchodních podmínek způsobem, jak jej upravuje § 1752, potvrdil i Soudní dvůr Evropské unie, který ve svém rozhodnutí (rozsudek ze dne 26. 4. 2012, Věc C-472/10), vyslovil závěr, že klauzule zakládající podnikateli možnost (jednostranné) změny obchodních podmínek, není v rozporu s čl. 3 odst. 1 a 3 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (konkrétně s bodem 1 písm. j) přílohy ke směrnici), pokud jsou v obchodních podmínkách jasně a srozumitelným jazykem formulovány důvody, způsob změny a spotřebiteli je zakotveno právo smluvní vztah ukončit. Pokud tedy ujednání dle § 1752 odst. 1 NOZ splňuje předepsané podmínky, není ani v tom případě, kdy je druhou stranou spotřebitel, v rozporu s § 1814 písm. g), resp. s čl. 3 odst. 1 a 3, směrnice Rady 93/13/EHS (bod. 1 písm. j) přílohy).

Toto stanovisko bylo podrobena odborné diskuzi a následně k němu dne 19. 4. 2013 vyjádřili souhlas členové Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy.

Členové jmenováni do Expertní skupiny jsou odborníky z řad akademické obce, členové Legislativní rady vlády, zástupci soudů a další právní autority. Činnost členů Expertní skupiny spočívá v konzultaci k doprovodné legislativě nového soukromého práva a také ve zpracování odborných stanovisek k některým interpretačním problémům.

**OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST**

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

Komise pro aplikaci nové civilní legislativy vznikla v rámci projektu Nové soukromé právo (reg. č. CZ.1.04/4.1.00/80.00003) financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.